FEIZ HA BREIZ

MEZEVEN 1938 — **Kannad Miziek ar Vretoned**

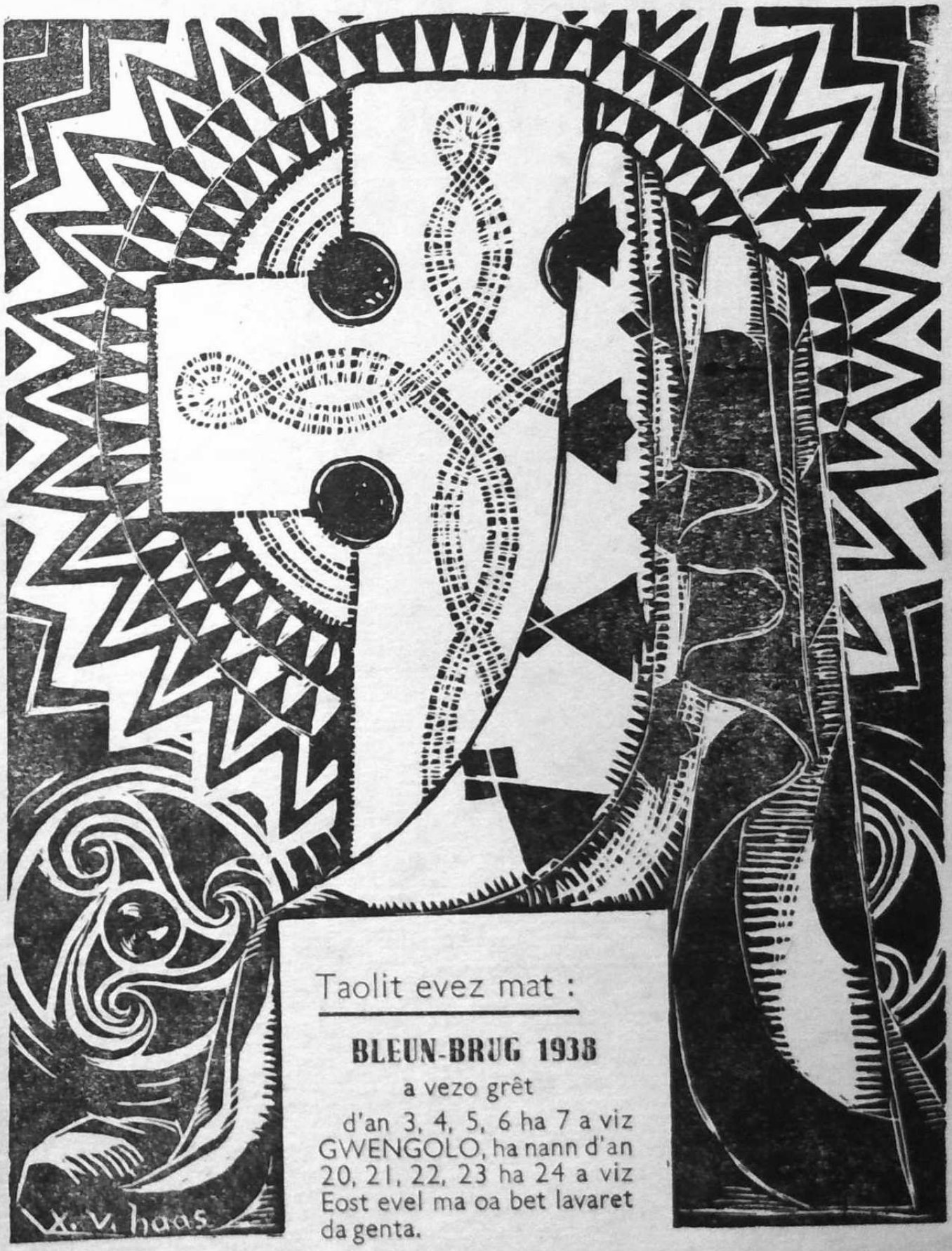

Taolit evez mat :

BLEUN-BRUG 1938

a vezo grêt

d'an 3, 4, 5, 6 ha 7 a viz GWENGOLO, ha nann d'an 20, 21, 22, 23 ha 24 a viz Eost evel ma oa bet lavaret da genta.

FEIZ HA BREIZ

Renet gant an Ao. PERROT

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz..... 15 lur —— Frans ha broiou stag outi..... 18 lur

Evid ar re a zo e diavêz bro .... 20 lur

Koumananchou a enor ..... 20 lur

Kasit ho koumananchou, dre chek-post da : M. l'ADMINISTRATEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC (Finistère). C. C. 21.802 Rennes.

Taolit evez ha lennit piz

Evel m'her gwelit uheloc'h, gand ar geraouez o tont hon eus ranket kas priz hor c'houmanant da 15 lur evit Breiz ha da 18 lur evid ar Frans hag ar broiou stag outi.

Evid ar c'houmananchou a-verniou, (abonnements collectifs), gant ma vezo, da nebeuta, pemp niverenn, e pep bern, e vezo roet pep niverenn evit dek lur hepken, edoug ar bloaz.

Goulenn a reomp ouz ar re a gar o Breiz, dreist-holl ouz hor c'henvreudeur beleien, skigna hor c'helaouennou en dro d'ezo. Kaout hor c'hannad, bep miz, epad bloaz, evit 10 lur, a zo kaout traou da lenn, marc'had mat !

N'eus nemet « Feiz ha Breiz » hag a zisklerife splann d'ar Vretoned petra c'hortoz Doue diganto evel kristenien hag evel Bretoned.

Selaouit mat !

BLEUN BRUG LANUON

a vezo grêt d'an

Brudit an c'helou-se en dro d'eoc'h

3, 4, 5, 6, 7
a viz
GWENGOLO
1938

74vet Bloavez — Nnn 6 Miz Mezeven 1938

FEIZ HA BREIZ

An teodou tan

Ar seizvet sul goude Pask, sul bras an hanter kantvet dervez, dies pentecostes, eo gouel ar Spered Santel o tiskenn, dindan stumm teodou tan, war an Ebestel, da ober anezo tud nevez; digouezout a ra er bloaz-man da zul kenta miz mezeven ha setu aze perak e kemeran tro anezan da gomz d'eoc'h diwarbenn an teodou hag e welimp ez eus tri seurt : teodou hag a ra ar mad, teodou hag a ra an droug ha teodou ha ne reont na droug na vad.

I. — TEODOU HAG A RA AR MAD

An teodou a ra ar mad eo ar re a zo bet entanet gant tan ar Spered Santel hag a gomz evit meuli Doue, embann e zantelez, kana e drugarez, skigna e rouantelez.

Teodou benniget hag o deus troet ar bed diwar an tu euch war an tu mat; teodou an Ebestel. Ebestel an holl gantvejou hag o deus prezeget d'an holl boblou, diwar an toennou, betek pennou pella ar bed.

An teodou a ra ar mad eo teodou tan an tadou hag ar mammou hag a oar pedi Doue ha komz pa vez lec'h d'hen ober, evit sevel ervat o bugale, o bleina war an hent a ya eüna d'ar baradoz, o c'halonekaat pa vez ezomm hag o gourdrouz pa vez ret, teodou hag a zo enno tan ar Spered Santel, teodou benniget ha ne vez ket ankounac'haet ar c'henteliou fur a deue diwarno, pell goude ma vezont troet, e ludu, e dounder ar beziou.

An teodou hag a ra ar mad eo an teodou hag a oar lakaat sklerijenn el lec'h ma n'eus nemet tenvalijenn, nerz, el

lec'h ma n'eus nemet blankadurez, levenez, el lec'h ma n'eus nemet tristidigez, karantez el lec'h ma n'eus nemet kasoni.

An teodou a ra ar mad eo ar re a oar, dre o fedennou, lakat ar peoc'h etre an nenv hag an douar ha, dre o oberou, ar garantez d'en em skigna etre an dud.

O teodou tan, teodou hag a ra ar gristenien, teodou hag a ra ar zent, it en dro, rak da ober ho peus abenn nevezi doare ar bed.

Komzit, pouezit, goure'hemennit, gant pasianted ha deskadurez hag heb aoun, rak komzou Doue arabad eo lezel o chadenna na gand eur chadenn aour, na gand eur chadenn are'hant.

Komzit, heb en em skuiza morse; n'eo ket e kant vloaz eo e vez graet eur vro gristen :

An dud a vez kollet a vagadou
ha saveteet a hiniennou.

N'eo ket en eur bloaz eo e vez dizroet eur pec'her dianket; gwelit pegeit e rankas chom santez Monika, mamm sant Augustin, da boania war he mab!

N'eo ket en eistez eo e vez graet eur zant!

Teodou tan labourit; n'eo ket labour eo a vank d'eoc'h en hon tiegeziou, en hor parreziou, en hor bro!

II. — TEODOU HAG A RA AN DROUG

Ma 'z eus teodou hag a zo entanet gant tan ar Spered Santel, tan ar baradoz, ez eus, ivez, siouaz, en dro d'eomp, re all hag a zo entanet gant tan an Drouk-Spered, tan an ifern hag an droug a reont a zo skrijus.

Ne fell ket d'ezo mont d'ar baradoz ha c'hoant o deus zoken da virout ouz ar re all da vont ebarz; n'eus feiz ebet ken en o ene ha c'hoant o deus ne vefe feiz ebet ken e eneou ar re all; n'eus esperans ebet ken, en o spered, ha c'hoant o deus ne vefe esperans ebet ken e sperejou ar re all; n'eus karantez ebet ken en o c'halon ha c'hoant o deus ne vefe karantez ebet ken, e kalonou ar re all; tud kollet ha c'hoant d'ezo da goll ar re all; tud dallet da c'hoant d'ezo da zalla ar re all; tud krommet dalc'h mat warzu an douar ha c'hoant d'ezo da lakat ar re all da veza ker krommet hag i.

N'eo ket a-walc'h d'ezo en em gemerout ouz an Aotrou Doue; en em gemerout a rankont ivez ouz o nesa; dispenn a reont brud vat ne vern piou, — o c'herent tosta, o beleien, o amezeien, ar re goz, an dud yaouank hag o deus marteze muioc'h a ezomm eus o enor eged ar re goz.

Ne espernont den hag evel ma ouzoc'h :

Ma chom ar vrud vat e toull an nor
Ar vrud fall a ya bete 'r mor!

Ne zellont ket petra da lavaret; eun ifern nevez a reont eus o ziegez, eus o farrez, eus o bro!

Hor Zalver ma 'z eo bet goulennet e varo gand ar bobl eo dre ma oa bet sanket pennadou enni gant aotroned vras Jerusalem.

Tanguy Dremazan ma lazas e c'hoar santez Heodez, eo dre ma oa bet laket pennadou ennan gand an teod fall ma oa e lez-vamm.

An teodou fall n'eo ket gaouiat hepken int; an teodou fall a zo loudour; n'eo ket hepken ar c'horfou eo a lazont laza a reont an eneou.

Ma ne gomzfent nemet dirak tud anaoudek ne vefe ket bras an droug, rak ne vefent ket kredet; met dibaba a ouezont brao bras ar re o devezo ar muia krog warno, da lavarout eo tud aes da drei ha da zistrei.

Teodou milliget! er bed-all, hepken e vezo gellet gwelout an droug o deus graet; teodou gaouiat, teodou loudour, teodou daonet, teodou ifern... ac'h, eun donjer int da welout.

III. — TEODOU HA NE REONT NA DROUG NA MAD

Eur rumm deodou all a zo c'hoaz ha ne reont, lavaret e vefe, na droug, na mad; ar re-man eo an teodou hag a dav.

Mat eo tevel a-wechou; war garnet Tremaouezan e welomp skrivet e lizerennou godek ar poz-man :

Gant Doue hag an den, milliget eo
Nep na lavar mad pe na deo!

Ya! sur a-walc'h, kentoc'h eget lavarout droug eus a Zoue pe eus an nesa, gwell eo tevel.

Goulenn a raed digant Demosthenos, brasa prezeger an amzer goz, perak e oa bet roet d'an den diou skouarn hag eun teod hepken!

— « An dra-se, emezan a zo evit diskouez d'eomp e tleomp « selaou diou wech a-raok komz eur wech! »

Ha sant Jalm a skriv : « Ra vezo ter an den da zelaou ha gorrek da gomz! »

An Aotrou Doue n'en deus ket komzet kals; Hor Zalver Jezuz-Krist, nebeud a-walc'h; ar Werc'hez, nebeutoc'h e'hoaz ha sant Joseph n'eus ket eur ger kouezet diwar e deod hag a vefe deuet betek ennomp.

Teodou a zo hag a jom sioul evit beza barrekoc'h a-ze da gomz, pa vez ezomm; teodou fur an teodou-se.

Met teodou all a zo hag a dav pa vez ezomm da gomz hag an teodou mut-se a zo teodou hag a bec'h!

N'eo ket-mat beza glabouser, na re abegus, na re brim da welout an droug, e pep lec'h!

Met traou a zo ha p'o gweler e ranker komz en o eneb ha lavarout, evel sant Per : « N'oun ket evit tevel! »

Traou a zo ha n'oar ket evit o gouzanv!

N'eo ket ret d'an holl gristenien beza doktored, met an holl gristenien a dle beza teodet mat a-walc'h da zifenn o Doue hag o Bro pa glasker o zaga dirazo.

Henvel ouz petra e vezo an dud pa ne vezo Feiz ebet ken war an douar?

Henvel ouz petra e vezo ar bed pa ne vezo Breiz ebet ennan ken?

Lezomp eta ar Spered Santel da labourat ennomp evel ma oar hen ober hag e ouezo hol lakat da devel pa vezo ezomm ha da gomz pa vezo ret hag, en hent-se, e ray ac'hanoc'h, Breiziz a-zoare, evel hon tud koz, da c'hortoz beza sent, eveldo, diwezatoc'h, er baradoz.

Y. V. PERROT.

Penaos ne deufe ket tud Breiz da veza skuiz ?

C'houech breizad, Gwennael Laine, Andreo Geffroy, Yann Gervais, Per Peres, Armand Couer hag Yvon Casteret, tamallet da veza skrivet komzou flemmus, evid ar C'hallaoued, evel « Breiz da Vreizi! » war diez ar C'houarnamant, e Sant Brieg, en noz etre ar 14 hag ar 15 a viz mae a zo bet klozet, e prizon Sant Brieg; daou all, Ronan Caouissin ha P. Landais a zo bet kraouiet, e Roazon, war an hevelep digarez.

An darn vrasa eus ar c'hazetennou gall ne zigounnaront ket ken abaoe ha setu aman al leshanoiou kaer a stlapont ouz pennou ar Vretoned-se o deus kredet ober eun dra da zisplijout d'ezo : **« Vandales, barbouilleurs, illuminés, écervelés, conspirateurs d'opérette! »**

Pep den a dle difenn e wir; an Aotrou Doue, e-unan, her gourc'hemenn; met, ni kristenien, a dle difenn hon hini dre gaer kentoc'h eget dre heg. N'hellomp ket eta meuli ar sfourmerien nevez bac'het, met n'eo ket ret d'eomp ken nebeud, o lakat war renk an dorfetourien evel ma ra darn.

***

Penaos ivez ne deufe ket darn eus hor c'henvroïz da skuiza o welout penaos e kerz an traou?

Epad pevar bloaz hanter ez omp bet o vrezelekaat evit ma vije gellet gwelout banniel ar frankiz o ficha a-uz hor Breiz koulz hag a-uz holl broiou all an Europ. 250.000 ac'hanomp a zo kouezet e kreiz ar stourm hag ugent vloaz goude al lazerez skrijus-se ez omp atao gwestegnet ker berr ha gwasket ker kalet ha biskoaz hag ar pez a zo gwasa eo gwelout skrivagnerien c'hall oc'h ober goap ac'hanomp; lennit kentoc'h ar pez a skrive Guermantès, e **Figaro** an 19 a viz mae :

Chère Bretagne! Quel est l'état d'âme d'un autonomiste breton? Que peut-il souhaiter qu'il n'a point? lui refuse-t-on de parler sa langue? L'empêche-t-on de suivre la religion de sa croyance?... Alors, quoi? Etre une province autonome au bout de l'Europe, être une Bretagne qui ne serait que la Bretagne, avec une capitale, un petit Parlement, des douanes, une industrie nationale, une petite armée et toutes les joies d'un Etat, chère Bretagne!... Et d'abord, où placerait-elle sa capitale, en Haute, ou en Basse-Bretagne? Et quelle langue serait l'officielle, le breton du Finistère, l'accent de Penmarc'h ou du Pays Bigouden (sic), ou celle du Morbihan?

HOR BREZONEG

Hor brezoneg ne vefe ket gwasket? Met raz a raer warnan ar pez ma c'heller!

Daou ugent vloaz a zo ma c'houlennomp digor evitan e holl skoliou Breiz ha bep week hor goulenn a vez roget ha stlapet en tan.

Ya! er bloaz 1938, goude ginivelez ar C'hrist er c'hraou, ez eus c'hoaz difenn da zeski brezoneg e skoliou Breiz-Izel, difenn d'e gomz el lez-varniou hag er c'hazarniou!

N'eus bet grêt implij anezan gand ar C'houarnamant nemet p'en devoa Clemenceau, epad ar brezel e'hoant da gaout aour ar Vretoned da heul e gwad!

HOR FEIZ

Ha ma ra divalo gouarnamant Paris d'hor brezoneg, d'hor Feiz e ra ken divalo all.

Gwechall pa deue rouaned Frans da ober eur bale da Vreiz e oa evit mont da bardona pe d'ar Folgoat pe da Zantez Anna.

Breman pa deu davedomp unan pe unan eus pennadurezion ar C'houarnamant, evel an Aotrou Lebrun, disul diweza, eo, peurliesa, evit digeri eur skol dizoue nevez, d'an eur ma tle beza holl gristenien Breiz, daoulinet dirak Doue, en o ilizou.

N'eus den dizoue ebet, e Breiz, kouls lavarout ha, daoust da-ze, ne zaver d'eomp nemet skoliou dizoue ha ne baeo nemed ar vistri-skol a zo e penn ar skoliou-se.

Ne gaver gwenneg ebet da rei da vistri ar skoliou kristen. Hag ar pez a zo burzudusa eo e c'hellfed gouzanv, eun henvelep gwaskerez, abaoe hanter kant vloaz.

Eur skrivagner gall bennak a zo, evelato, hag a wel sklêr, evel an Aotrou G. de La Fouchardière a skriv, en e gazetenn, d'ar 17 a viz mae 1938, ar pez o devoa lavaret, en e raok, an Aotrou Fur, prezeger bras Bleun-Brug Plougastel hag an Aotrou L.-A. Pagès, unan eus skrivagnerien wella hon amzer :

Suivant l'axe de notre générosité républicaine, nous devons trouver fort sympathique cet effort d'affranchissement, comme nous avons toujours trouvé sympathiques les efforts des petites nations annexées à de grandes nations en qualité de provinces : jadis la Hongrie et la Pologne; plus tard, l'Irlande et la Pologne encore, ont bénéficié de notre bienveillance et de nos encouragements.

Depuis la guerre, nous avons vu de l'œil le plus favorable la multiplication d'un tas de petites nations provenant du lotissement de grands états. Il y a eu un effort de fédéralisme dans le nord et le centre de l'Europe, ce qui rend de plus en plus difficile l'enseignement de la géographie. Et à notre grande surprise, Adolf Ier, qui arrondit chaque jour son vaste empire, vient de favoriser l'autonomie des Sudettes, dont personne au monde n'avait jamais entendu parler.

Le fédéralisme est peut-être la véritable solution à un problème de plus en plus angoissant qui oppose les trop grandes nations, sous la menace des conflits de plus en plus catastrophiques.

La doctrine de Monroe affirme le droit des peuples à disposer d'eux-mêmes. Qu'est-ce qu'un peuple? C'est une réunion de gens appartenant à la même race.

Je crains bien de décevoir ou d'offenser les sentiments les plus sacrés de nos patriotes en affirmant que la race française n'existe pas.

Mais il y a une race bretonne fortement typée. Il y a même une race auvergnate. Il y a une race normande. Il y a une race provençale. Il y a une race alsacienne, qui est une variété perfectionnée de la race germanique. Il y a une race béarnaise. Il y a une race tourangelle. Il y a une race vendéenne.

Il s'est même créé une race parisienne assez artificielle, qui comprend deux variétés : celle des boulevards et celle des faubourgs.

C'est tellement vrai qu'on dit de chacun de nous, lorsqu'il s'agit de définir son caractère ou de prévoir ses réactions : c'est un Breton, c'est un Normand, ou c'est un Parigot. Et, tout de suite, on a compris le type.

C'est une grande erreur que d'assembler dans un Parlement des Parisiens, des Tourangeaux, des Bretons, des Périgourdins, d'autres gens venus d'autre part, et d'attendre de cette tour de Babel des lois également bienfaisantes pour tous les citoyens de la république une et indivisible. La grande erreur de Robespierre fut sans doute sa haine du fédéralisme, par réaction contre la géographie d'ancien régime. La division de la France, en départements découpés de la façon la plus arbitraire, n'a aucunement atteint les anciennes provinces, où chacun de nous à ses racines.

Et nous continuons à dire : « Je vais en Touraine, je vais chasser en Poitou; mes enfants sont en Alsace; il y a des inondations en Gascogne.

Comme ces noms de vieilles provinces sonnent mieux d'ailleurs que celles des modernes divisions administratives : Bretagne, Vendée, Gascogne, Normandie, Touraine, Auvergne, Ile-de-France, Poitou, qui sont des mots émouvants et parfumés, riches en évocations et en souvenirs.

Il s'agit du bonheur des peuples. L'expérience a montré que les Républiques fédérales sont les plus heureuses, c'est-à-dire celles qui ont le moins d'histoires.

Voyez les Etats-Unis d'Amérique; voyez la république fédérale de Suisse, et pourtant, il y a une Suisse allemande, une Suisse française et une Suisse italienne. J'ai comme idée que, s'il y avait une République helvétique, une et indivisible, ce serait la guerre civile à l'état endémique.

P'eo gwir e ouezer an hent a dleer kemerout evit digas ar peoc'h perak n'her c'hemerer ket?

Daoust ha ne vezo ket kemeret pa vezo re ziwezat?

Gwechall ha Breman

GWECHALL...

Betek na teuas an Iliz d'en em skigna, dre ar bed, e veze gwerzet tud, evel ma vez gwerzet loened, breman.

Ar vorianed, n'eus ket keit-se, c'hoaz, a veze prenet ha gwerzet, troket ha gwall-gaset evel chatal; gwazed ha merc'hed, tud yaouank ha bugale, laket e vezent e renk an anevaled mut; labourat a rankent dreist o nerz ha koueza e izela stad ma c'hell eun den koueza enni; ne zelled nak ouz o gwiriou a vugale an dud, nak ouz o gwiriou a vugale an Aotrou Doue; kaset e vezent d'ar marc'had, gwerzet ha prenet : euzusa marc'hajou; an dra-se a oa dec'h.

HA BREMAN

Ken euzus hag an dra-se eo an trafik a raer breman eus ar re wenn, eus ar merc'hed hag eur ar vugale.

Trafik ar re zu a zo gellet e ziarbenn; n'heller ket lavaret kement-se eus trafik ar re wenn.

Bemdez e vez tapet unan bennak, dre zindan, dre c'hevier, gand ar brenerien tud; ar re-se a oar komz ker flour ha kuza ker brao o menoziou hudur ma teuont a-benn da lakat da gouza en o rouejou, merc'hed ha bugale, a werzont, gouzeze, korf hag ene, evid arc'hant bras, d'eun trafiker lous bennak, o gwerzo, d'e dro, d'ar re o deus c'hoant do c'haout, evit maga o gwall youlou.

Ar merc'hed paour-se, eta, a zo gouestlet d'an hudurnez; koueza a raint doun er fank; koll a raint o ene goude beza gwerzet o c'horf; dont a raint hag e vezo donjer outo ha, pa vezint brein a-wac'h, a gorf hag a ene, e vezint stlapet war an hent, er brasa dienez.

Hag arabad da zen ebet dont da lavaret d'eomp n'eo ket gwir an dra-se, rak re wir eo; ma klevfec'h an hanter hepken eus ar pez hon eus klevet ha ma lennfec'h an hanter hepken eus ar pez hon eus lennet, e c'homfec'h mantret!

SELAOUIT KENTOC'H

Gwelet a rafec'h pegement a verc'hed a vez kaset d'ar broiou estren gant tud fallakr; d'an Amerik ez a eun niver bras anezo, bep bloaz; ya! bep bloaz, ez a dre listri dre dan, war dro pemp kant maouez prenet gant an dud fall-se betek Buenos-Ayres hepken.

Ha nak a bet a vez dastumet ha kaset da lec'h all? Ne vezont ket kaset atao, keit-se diouz ar gêr, met, ês eo d'eoc'h gouzout seulvui e c'heller o c'has pell diouz o bro ha seul vrasoc'h e vez gounidegez ar re o c'has.

Daoust ma 'z eus savet etre ar broadou eun engleo evit difenn ar plac'hed yaouank minorezed ha gouzout a rit pet plac'h yaouank a zindan ugent vloaz a zo bet kaset evelse betek kêr Alexandri :

Mat, er bloavez 1920 e voe kaset 64
er bloavez 1921 e voe kaset 140.
er bloavez 1922 e voe kaset 288.
er bloavez 1923 e voe kaset 474.

Hag abaoe eo êt an niver anezo war gresk e'hoaz ha ne gomzer anan nemet eus er minorezed hag eus re Bro-Frans hepken!

An dud divezet a ra an trafik hudur-se her gra, e c'hellit kredi, atao e kuz, rak ma vefent paket gand an archerien e rankfent paea ker ha mont en disheol, eur pennad, en eun toull bac'h bennak, met, m'o deus chans e c'hellont dastum arc'hant bras, e berr amzer; anzavet o deus e c'hounezent, a-wechou, betek 5.000, 10.000, 1500o lur hag ouspenn, evid eur plac'h yaouank hepken.

Pajennou tennet eus al levrig bihan :

Ar riskl a zo aze atao! hag a zo mat e lakaat etre daouarn an holl verc'hed yaouank; her goulenn ouz an :

Dimezell M. De KERMENGUY, CLÉDER, (Finistère).

An Itron de Kermenguy

DOUE R'HE FARDONO

1848-1938

Paolina Maria de Saisy de Kerampuil a oa bet ganet e maner Traonjoly, e Kleder, d'an 18 a viz here 1848; he mamm, eun dimezell de Parcevaux, a varvas pa n'he devoa e'hoaz nemet pevar bloaz, en eur lezel pemp krouadur war he lerc'h; goude he maro he fried a yeas da jom da Gastell-Paol gand e vugale; eno eo e tremenas ar re-man o yaouankiz; an diou e'hoar gosa a varvas e kreiz o brud; o breur Charlez a lakeas e nerz hag e yaouankiz e servich ar Pab hag a yeas da Rom d'e zifenn; tri bloaz e chomas eno; pa voe diskleriet ar brezel 1870, e teuas e Frans gand ar jeneral

Charette, e stourmas evel ar re all hag e voe gloazet gand ar Brusianed, e emgann Brou, d'ar 25 a viz du; eiz deiz goude e varve, en ospital, e Chateaudun.

Paolina a gemeras da bried eun dijentil eus a Gleder, an Aotrou Gaston de Kermenguy; eureujet e voent, e iliz-veur Kastell-Paol, gand an Aotrou chaloni de Kermenguy, d'ar 26 a viz gouere 1869, deiz gouel santez Anna. Da zeiz ne eured, da bemp eur, ar plac'h nevez a glevas an oferenn hag a reas ar gommunion santel, hag abaoe, bep bloaz, epad an hanter kant vloaz, m'int bet o veva, an eil e serr egile, n'int bet manket morse da gommunia, o daou, en deiz-se, evit trugarekaat an Aotrou Doue.

Eur mab a deuas d'ezo, met ne jomas ket beo; eun all a deuas ha, bloaz goude, eur baotrez a varvas a-benn dek dervez; gwall ankeniet, neuze, ez ejont da bardona gant o mabig da Zantez Anna Wened; hep beza en em glevet e rejont o daou ar bedenn-man : « Itron santez Anna, diouallit hor « mab; grit ma vezo atao eur c'hristen dreist, rak kentoc'h « eget e welout o trei kein d'e feiz e karfemp e lavarfec'h « da Zoue dont d'e gerc'het diganeomp! »

Ha setu nebeud goude ma oant distroet d'ar gêr, ar paotr a gouezas klanv, gwall glanv gand an derzienn-empenn. En em drei a rejont neuze ouz Itron Varia Lourd ha, war lavar ar medesin e-unan, e voe graet eur burzud e kenver ar c'hlanvour.

Bugale all a deuas d'ezo : pevar a zo aet d'ar baradoz ha c'houec'h all a jom beo c'hoaz, er bed-man.

Epad m'edo e Kastell-Paol, an Itron de Kermenguy a rene eur vuhez eus ar re gristena; aketus e oa d'an ofisou; mat da vont da gommunia; sevel a rae he bugale, e doujans Doue; rei a rae d'ezo skouer ar vertuziou kristen; skol gatekiz a rae d'ar vugale; mont a rae da welout ar re glanv, ar re goz, ar beorien; poania a rae da skigna ar c'hazetennou mat dre ar barrez.

He feiz a oa birvidik ha bras he devosion e kenver ar Pab. Daou vreur d'he mamm a oa bet soudarded ar Pab, koulz hag eur breur d'ezi he-unan hag he fried; eun dervez, enkrezet, ec'h en em erbedas ouz he gwaz : « Micherourien ar c'helc'hou katolik a zo o vont da Rom, emezi; kemert

plas, en o zouez; it da c'houlenn e vennoz digant hon Tad Santel ar Pab; ezomm am eus anezi evit kenderc'hel gant va hent! »

He fried a zentas hag a zigasas d'ezi. bennoz Leon XIII Adalek an dervez-se, e leverjont o chapeled, o daou, bemdez, evit goulenn evid o bugale ar c'hras da ober bepred hervez youl Doue!

Er bloavez 1893, pa varvas he zad kaer, kannad Bro Leon e Paris, an Itron de Kermenguy hag he fried a deuas da jom da vaner koz Kervenguy, e parrez Kleder; eno e kendalc'has da ober vad, muia ma c'hellas ha da louzaoui ar re glanv a deue d'he c'haout; he dremm laouen a blije d'an holl ha m'he deus gloazet unan bennak, n'eo na dre c'harventez, na dre fallagriez.

Gouzout a rae tremen ker bras diouz an holl hag, en he c'hêr, ar brezoneg a oa er gêr; n'eo ket souez eta e vije bet laouen o welout he gwaz hanvet war goulenn an Aotrou de Mun hag an Aotrou de Guébriant, da rener kenta ar Bleun-Brug, eur garg hag a viras betek e varo. Eur vaouez dilorc'h e oa; e lec'h beza troet ganti he-unan, ne zonje nemed er re all; morse ne veze klevet o klemm; pa veze lavaret d'ezi : « Goulennit an dra-man 'n dra digand an Aotrou Doue? » e lavare : « An Aotrou Doue eo a oar gwella petra a zo mat evidon; ne c'houlennin netra! »

Pa varvas he fried d'an 20 a viz gouere 1920, e kavas kalet an disparti, met ne ehanas ket da veuli Doue!

En he c'hozni, deuet da veza fall en he bale, e veze klevet alies o lavarout, en noz : « Ho polontez bezet graet, o va Doue! ra vezin bepred laouen o senti ouzoc'h! »

A-raok mervel, ne jomas ket daou zevez penn-da-benn, en he gwele, he daoulagad, ken sklêr, betek neuze, a oa serret kloz; ne ziskoueze anaout den ebet; met war he diweuz, betek ar mare diweza edo hano Jezuz hag hini Mari; he fater a deue frês ganti betek he zremenvan hag eur bedi eo e roas he ene da Zoue d'an eil a viz mae 1938.

War ar varv-skaon e oa koant evel an deiz; mousc'hoarzin a rae hag an dud a lavare : « Liou ar zantelez a zo warni! »

D'ar 5 a viz mae, pa c'hoarze an heol, e barr an nenv, e treuzas evid ar wech diweza liorz ha bali he maner, leun a

c'hlasvez, a vleun hag a gan, evit mont da ziskuiza, e tal he fried, e bered he farrez; eur bern tud a heulie ar c'horf hag a gemere perz e kanvou he bugale.

Pell e chomo er sperejou ar gwel eus itron goz Kervenguy, gand he bleo gwenn kann a rae d'ezi eur gurunenn ken kaer, he devoa sanket ken doun, en he c'halon komz eit lizer sant Yann, abostol ar garantez : « An hini ne gar ket e vreur a wel, penaos e c'hellfe karout Doue ha ne wel ket! » ma skede war he zal eun eulfenn eus madelez an Tad hag a zo en nenv.

F. H. B.

KELEIER AR MIZ

I. — BLEUN-BRUG LANUON

D'ar 16 viz mae diweza, renerien ar Bleun-Brug o deus grêt, e ti-kêr Lanuon, eur vodadeg evit renka ar goueliou ha sevel ar strolladou a zo ezomm anezo evid o c'has da benn.

O veza m'ema redadeg kezeg Lanuon, d'an 21 a viz eost, ar goueliou, elec'h beza grêt eus an 20 d'ar 24 a viz eost, a vezo grêt eus an 3 d'ar 7 a viz gwengolo hag a vezo renet gant an Aotrou Serrand, eskob Sant Brieg ha Landreger.

War Feiz ha Breiz miz gouere ec'h embannimp reolenn ar Bleun-Brug a zeu a roio tro d'eomp da lida, evel m'eo dleet, goueliou milvet bloaz adrenkidigez Breiz, gant hon Duk Alan, er bloaz 938.

Pedi a reomp renerien ar strolladou kanerien a fell d'ezo kemerout perz e kenstrivadeg ar c'han, d'ar 6 a viz gwengolo, e Lanuon, da rei kenta ma c'hellint o hano d'an dimezell Gen. a Gervenguy, sekretourez Lez-Varn ar Zonerez, maner Kervenguy, Cleder (Finistère).

Al leor kanaouennou a zo ezomm anezan evit kenstrivadeg 1938 eo.

a) Hini 1923 (priz 20 real), evid ar strolladou a ziou ha teir mouez.

b) Hag hini 1937, evid ar strolladou a gan e peder mouez: ar c'han a zo da zeski eo kantik brezonek sant Erwan ar mestr soner brudet Guy Ropartz.

Goulenn al leoriou-se ouz Union des Œuvres Bretonnes. Pleyber-Christ c/c, Mme Veuve Caouissin 22-092, Rennes.

II. — KERVREIZ

Kervreiz eo hano eun ti savet e Paris da rei tro d'ar Vretoned divroet, e ker-benn Bro C'hall, d'en em voda evid ober ennan o labour breizek.

Eun dra vat kenan eo, hag en doare-se e vezo gwellaet kalz al labour a ra hor c'henvroiz divroet evid Bro o c'havell : ar skol vrezonek, ar studiadennou, ar prezegennou, e brezoneg hag e galleg, diwarbenn Breiz, he yez, he arzou, he giziou, he istor, hag ar broiou keltiek. Kement-se a vezo grêt e Ker-Vreiz.

Ar bodadegou kenta a zo bet mat dreist hag a ro fizians en amzer da zont Ker-Vreiz.

Ouspenn-se e Ker-Vreiz e kaver eul levraoueg vrezonek, digoret bep sadorn azalek 15 eur 30 betek 17 eur.

Chomlec'h Ker-Vreiz eo : 43, rue Saint-Placide, Paris VIe.

Feiz na Breiz a ginnig e wella gourc'hemennou d'ar Vretoned o deus savet Kervreiz, Ti Bretoned Paris.

III. — DOUGLAS HYDE

Iwerzoniz a zo o paouez henvel da genta Penn-Rener o Stad, an D[r] Douglas Hyde, kelenner e skol-veur Dublin.

An A. Hyde eo a grouas eun emgleo evit difenn yez keltiek Eire, er bloaz 1893; 67 vloaz en deus.

An dibab graet anezan, daoust ma 'z eo protestant, a zo bet kavet mat tre, gand ar c'hardinal Mac-Rory hag holl eskibien all Eire.

An Dr Douglas Hyde a gemero ar garg a c'houarner bras Eire henman a veze hanvet gwechall gant roue Bro-Zaoz.

IV. — AR C'HENDALC'H HOLL GELTIEK

Ar c'hendalc'h holl geltiek a vezo grêt, er bloaz-man, e enezenn Mon, eus an 29 a vezeven d'ar 6 a viz gouere.

Ar re o defe c'hoant da vont d'ar goueliou-se a zo pedet d'en em glevet gand an A. Mocaer, 4, Cité d'Antin, Brest.

V. — AR BREZONEG ER C'HUZUL MEUR

Kuzulierien ar « Finistère », e gorsez miz mae, o deus votet a-du gand ar brezoneg ha goulennet ma vije desket e skolioù

an danvez mistri, er skoliou krenn hag er skolachou.

Penaoz e vezo gellet hen deski er skoliou bihan, ma ne vez ket desket, da genta, d'ar vistri a vezo laket e penn ar skoliou-se.

VI. — DIMEZIOU HOR MIGNONED

Kelou a deu d'eomp eus dimezi Ronan Caouissin gand an dimezell Janig Lucia, kelennerez e skol Ursulinezed Sant Brieg, c'hoar ar ganerez vrudet Tinaïk.

Ronan Leon, studier medesin gand an dimezell Madalen Marchet, kelennerez e Kemper.

Dennoz Doue ha Sent Breiz war an dud yaouank-se.

VII. — KANVOU

Erbedi a reomp ouz hol lennerien :

Mari Choleau, c'hoar an A. Choleau, rener « Unvaniez Arvor » Maro e Vitreg d'an 8 a viz mae diweza.

Emil Delisse, maro e Montauban, d'e vloaz ha pevar ugent.

An A. Per Lesvenan, person Landudal, maro, en e barrez, d'e driovec'h vloaz ha tri ugent. Doue r'o fardono.

Lenn ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons, gant F. VALLÉE (Prudhomme, Sant-Brieg).... 12 fr.

GERIADURIG BREZONEK GALLEK, gant ERNAULT (Prudhomme)..... 18 fr.

GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON, gant VALLÉE (Imprimerie Commerciale, Roazon 75 fr.

LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS CLASSÉS D'APRÈS LE SENS, gant VALLÉE (levr I).. 10 fr.

JAFRENNOU, Ti « An Oaled), Kerhaez (levr II) 12 fr.

NOTENNOU DIWARBENN AR GELTED (e ti **NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTED** (e ti VALLÉE, 37, rue St-Benoît, St-Brieg) hep gériadur 2 fr.

Pep levrenn gant gériadur..... 3 fr.

SKETLA SEGOBRANI (e ti VALLÉE), pep levrenn 8 fr.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE L. JEZÉQUEL

Tenner dent
Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diveza
Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

Bep Lun, e **LESNEVEN**, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e **BRASPARTS** hag er **FAOU.** — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, aboue eur beteg kreisteiz, ha da 2 eur beteg 6 eur. *Téléphone 0-16.*

Yec'hed ar Vugale ar "Sirop FERET" a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : **GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS**, 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), BREST.

Eun hano hepken ↑

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e MONTROULEZ!...

LUNEDOU a bep seurd evit an holl

Eun dibab eus an traou gwella evit ar-re vouzar

Photos - Appareils - Plaques - Pellicules

(de toutes marques)

Ti POITEL — Ti glas — Ti a fizians

War blasenn Thiers

MONTROULEZ

Ti koz L'OLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — BREST

....Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en HON TI eo e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchouerou ha tavancherou brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roët e marc'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou niverus diwar diskouez o c'hartenn.

Mouladuriou an Arvor, Gwengamp — Mérour : H. Caouissin,